

دستنامهٔ برنامه درسی دانشگاهی
مبتنی بر رویکرد ریزوم در آموزش عالی

دکتر لیلا بیگدای

دکتر زهرا قنبرپور

سرشناسه	: بیگدلی، لیلا، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: دستنامه برنامه درسی دانشگاهی مبتنی بر رویکرد ریزوم در آموزش عالی/لیلا بیگدلی، زهرا قنبرپور.
مشخصات نشر	: تهران : دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ط، ۲۰۶ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۵۶۴-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: آموزش عالی -- برنامه‌های درسی
موضوع	: Education, Higher -- Curricula
موضوع	: بهبود برنامه‌های درسی
موضوع	: Curriculum enrichment
شناسه افزوده	: زهرا، ۱۳۶۵ -
شناسه افزوده	: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی
شناسه افزوده	: Tehran Center Branch Islamic Azad University
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷/۲۳/۱۳۹۵/۹۵۸
رده بندی دیویی	: ۱۶۰۷۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۰۰۴۵۵۶

عنوان کتاب: دستنامه برنامه درسی دانشگاهی

مبتنی بر رویکرد ریزوم در آموزش عالی

تالیف: لیلا بیگدلی - زهرا قنبرپور

ویراستار: منیره تقی پور گیلانی

طراح جلد: عباس رضایی زنجیر آبادی

چاپ اول: ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی

شابک: ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۵۵۶۴-۸

قیمت: ۱۶۰۰۰۰ ریال

فصل اول: گستره آموزش عالی و عوامل و ساختارهای برنامه درسی دانشگاهی

۲	فلسفه آموزش عالی و تغییر چهره محیط دانشگاهی
۴	اهداف، تحولات و موقعیت
۶	پایان ایده آموزش عالی؟
۹	امور عملی
۱۲	درگیر کردن دانشگاه‌ها
۱۴	چشم‌اندازها
۱۶	بازیابی دانشگاه
۲۰	نقش و جایگاه آموزش عالی در توسعه
۲۱	رسالت و اهداف آموزش عالی

فصل دوم: برنامه درسی

۲۹	مفهوم و تعریف برنامه درسی
۳۰	معنی لغوی برنامه درسی
۳۰	برنامه درسی به عنوان میدان مسابقه
۳۰	برنامه درسی به مثابه دویدن در مسابقه
۳۱	مفهوم برنامه درسی از دیدگاه‌های مختلف
۳۴	برنامه درسی‌های هم‌سو با برنامه درسی ریزوم
۳۴	عناصر پنهان در برنامه درسی
۳۴	برنامه درسی پوچ
۳۴	برنامه درسی مبتنی بر رویکرد ریزوماتیک نوعی برنامه‌ریزی پنهان و پوچ

فصل سوم: برنامه درسی دانشگاهی در دوره آموزش عالی

۳۸	۱. برنامه درسی دانشگاهی به عنوان یک طرح علمی
۳۸	۲. برنامه درسی دانشگاهی به عنوان یک نظام (سیستم)

۳۹	۳. برنامه درسی دانشگاهی به عنوان تجربه
۴۲	۴. برنامه درسی دانشگاهی شدن از دیدگاه بارت
۴۴	رویکردهای برنامه‌ریزی درسی دانشگاهی در آموزش عالی
۴۵	۱. رویکرد غیرابزاری یا رویکرد فردگرایانه
۴۶	۲. رویکرد ابزاری یا رویکرد جمع‌گرایانه
۴۶	۳. رویکرد تلفیقی

فصل چهارم: مفاهیم ریزوم و پارادایم‌های آن

۴۹	ریزوم
۵۰	تاریخچه ریزوم
۵۲	۱. اصل پیوند و ناهمگونی
۵۲	۲. اصل چندگانگی
۵۲	۳. اصل اعمال گسست نادالالت‌گر
۵۲	۴. اصول نقشه‌برداری و نقشه‌برداری نقشه‌گردانی

فصل پنجم: رابطه خلاقیت و ریزوم در برنامه درسی دانشگاهی (آموزش عالی)

۵۶	اهمیت و ضرورت موضوع خلاقیت به سبک ریزوم
۶۰	رابطه خلاقیت و ریزوم
۶۹	رابطه پیوند و ناهمگونی (فرهنگ‌ها) و خلاقیت
۷۰	۱. پیوند و ناهمگونی و خلاقیت
۷۱	۲. چندگانگی و خلاقیت
۷۲	۳. گسست نادالالت‌گر و خلاقیت
۷۲	۴. نقشه‌برداری و نقشه‌برداری نقشه‌گردانی و خلاقیت
۷۲	بحث و نتیجه نتیجه‌گیری

فصل ششم: تعاریف برنامه درسی دانشگاهی مبتنی بر ریزوم

۷۵	برنامه درسی ریزومی
۷۶	برنامه درسی به عنوان خلاقیت و نوآوری (خطوط پرواز)
۷۸	برنامه درسی به عنوان فرامتن

برنامه درسی مولکولی.....	۷۹
برنامه‌های درسی شدن ریزوم و کاربردهای آموزشی.....	۸۱
نتیجه گیری	۸۳

فصل هفتم: نظریه‌های جدید برنامه درسی هم‌سو با برنامه درسی مبتنی بر ریزوم

نظریه های جدید برنامه درسی هم‌سو با برنامه درسی مبتنی بر ریزوم	۸۹
مازلو.....	۸۹
دلالت‌ها دلالت‌های دیدگاه مازلو پیرامون برنامه درسی مبتنی بر رویکرد ریزوم	۹۰
راجرز	۹۰
دلالت دیدگاه راجرز پیرامون برنامه درسی مبتنی بر ریزوم	۹۱
دیدگاه رشدگرا	۹۱
برنامه‌های درسی رشدگر.....	۹۲
- آرمان‌های تربیتی	۹۲
- تلقی نسبت به فرایند یادگیری	۹۲
- تلقی نسبت به فرایند آموزش	۹۳
دلالت‌ها دلالت‌های دیدگاه رشدگرا پیرامون برنامه درسی مبتنی بر ریزوم	۹۳
دیدگاه انسان‌گرایانه	۹۴
برنامه‌های درسی انسان‌گرایانه	۹۴
نظریه هنری و زیباشناختی در برنامه درسی	۹۶
نظریه پدیدارشناختی در برنامه درسی	۹۷
نظریه خود شرح حال‌نویسی در برنامه درسی	۹۹
دلالت‌ها دلالت‌های نظریه خود شرح حال‌نویسی پیرامون ریزوم	۱۰۰
نظریه تربیت شهروندی	۱۰۰
دلالت‌ها دلالت‌های برنامه درسی تربیت شهروندی پیرامون ریزوم	۱۰۱
نظریه مهارت‌های زندگی در برنامه درسی	۱۰۱

فصل هشتم: یادگیری خدماتی و ریزوم

مقدمه	۱۰۴
-------------	-----

۱۰۴.....	نظریه یادگیری خدماتی.....
۱۱۰.....	روش های تجربی.....
۱۱۰.....	منابع داده ها.....
۱۱۱.....	یافته های یافته ها.....
۱۱۲.....	هدف ۱: پیوند نظریه با تجربه و اندیشه با عمل.....
۱۱۳.....	اهمیت تئوریک که به چارچوب بندی داده می شود در اینجا مشهود می شود.....
۱۱۵.....	هدف ۲: قادر ساختن دانشجویان به کمک به دیگران و ایجاد روابط نزدیک تر با آن ها.....
۱۱۶.....	هدف ۳: فن تدریس و یادگیری انتقادی.....
۱۱۸.....	بحث نهایی نتیجه گیری.....

فصل نهم: به سوی مدل ریکولی برنامه ریزی درسی دانشگاهی در نظام آموزش عالی ایران

۱۲۳.....	مقدمه.....
۱۲۳.....	الف) هدف های تربیتی مدل ریکولی و بیروماتیک.....
۱۲۴.....	ب) اهمیت دانشجو در فرایند یادگیری.....
۱۲۵.....	کلاس ریزومی.....
۱۲۹.....	تلقی نسبت به نقش معلم.....
۱۳۰.....	تلقی به فضای یادگیری.....
۱۳۲.....	مفاهیم فضا.....
۱۳۲.....	فضاهای خلاق.....
۱۳۳.....	فضاهای رسمی.....
۱۳۳.....	فضاهای پنهان.....
۱۳۳.....	فضای میان یادگیرنده و یاددهنده.....
۱۳۴.....	فضاهای یادگیری اجتماعی.....
۱۳۴.....	فضاهای یادگیری ساکت.....
۱۳۵.....	فضاهای نگارشی.....
۱۳۵.....	فضاهای دیالوگی (یا محاوره ای).....
۱۳۵.....	فضاهای یادگیری تأملی.....

۱۳۵.....	فضاهای یادگیری دیجیتال
۱۳۵.....	فضاهای یادگیری به عنوان فضاهای فرهنگی هموار و ناهموار
۱۳۷.....	فضاهای یادگیری ناهموار
۱۳۸.....	فضاهای یادگیری هموار
۱۴۱.....	فضاهای یادگیری هموار به عنوان پداگوژی (باورها و نگرش‌ها)
۱۴۱.....	پداگوژی چیست؟
۱۴۳.....	تلقی نسبت به روش‌های تدریس
۱۴۴.....	تدریس و یادگیری تعاملی و مشارکت
۱۴۴.....	روش تدریس ساخت‌شکنی (فولدینگ)
۱۴۵.....	روش تدریس ایفای نقش
۱۴۷.....	سه چالش و تقابل روش‌های تدریس ریزوم و روش درختی (سنتی)
۱۵۵.....	ارزشیابی
۱۵۶.....	بحث و نتیجه‌گیری

فصل دهم: کار تجربی، معنای حاصل از فضای ریزوم

۱۵۹.....	مقدمه
----------	-------

فصل یازدهم: تبیین معرفت‌شناسی ژیل دلوز و علامه طباطبائی از دید اسلامی و نقد چالش

های رویکرد ریزوماتیک

۱۶۷.....	مقدمه
۱۷۰.....	ج. معرفت‌شناسی معرفت‌شناسی ریزوماتیک ژیل دلوز
۱۷۰.....	۱. مولفه‌های مفاهیم اصلی معرفت‌شناسی معرفت‌شناسی ریزوماتیک ژیل دلوز
۱۷۴.....	۲. مولفه‌های د. معرفت‌شناسی معرفت‌شناسی علامه طباطبائی
۱۷۶.....	۳. ابزارهای کسب معرفت
۱۷۷.....	۴. اقسام و مراتب علم
۱۷۸.....	نقد و بررسی معرفت‌شناسی ریزوماتیک ژیل دلوز بر مبنای نظریات علامه طباطبائی
۱۸۴.....	بحث و نتیجه‌گیری

- ۱۸۷..... منابع و مآخذ
- ۱۸۷..... الف- منابع فارسی
- ۱۹۲..... ب- منابع انگلیسی

www.ketab.ir

مقدمه

تعلیم و تربیت یکی از عرصه‌هایی است که همیشه جولانگاه متفکران و اندیشه‌ورزان بوده است و به عنوان محور فعالیت‌های تربیتی، عرصه شدیدترین مشاجرات و نخستین تجلی گاه است، چرا که اهداف، محتوا، ارزشیابی، اجزای برنامه‌های گنجانده می‌شوند. (شریعتمداری، ۱۳۸۶: ۱۵۰) از جمله مهمترین عوامل یا متغیرهای تعلیم و تربیت در هر جامعه‌ای برنامه درسی به شمار می‌رود. برنامه درسی به همه فرصت‌هایی اطلاق می‌شود که مدارس و دانشگاه‌ها را در رسیدن به اهداف چه بکنند؟ چه قدر؟ چگونه؟ چرا، راهنمایی می‌کند (یمینی دوزی سرخابی، ۱۳۸۵: ۱۱). برنامه‌های درسی ابزار علمی و اجتماعی، پیرومندی است که ضمن ترسیم چگونگی و حدود انتقال دانش و مهارت‌ها بیان‌گر فلسفه و اهداف تربیتی، و یا به عبارتی، سیاست‌های علمی آن موسسه است.

شاید امروزه یکی از بزرگ‌ترین معضلات نظام تربیتی عصر حاضر عدم توجه به بحث ناهمسانی و تفاوت‌ها باشد. بنابراین اعمال آموزش تربیتی در ابعادهای مختلف مستلزم فضای تعلیم و تربیت دموکراتیک می‌باشد و فضای دموکراتیک فضایی است که در آن تفاوت‌ها و ناهمسانی‌ها مقدم بر همسانی و شباهت‌هاست و به تفاوت‌های دانش‌آموزان به دیده یک امر مثبت نگریسته می‌شود در آموزش عالی دیدگاه‌های ژیل دلوژ فیلسوف، ساختارگرایی در باب ریزوم و فضای ریزوماتیک، می‌تواند برنامه درسی آموزش عالی را در فضای جدیدی و همواره زنده و افق‌های جدیدی را برای نظام آموزشی بگشاید. با توجه به موضوعاتی که مطرح شد، سده بیست و یکم کتاب حاضر **دستنامه برنامه درسی دانشگاهی مبتنی بر رویکرد ریزوم در آموزش عالی** است. این کتاب شامل یازده فصل می‌باشد:

فصل اول: گستره آموزش عالی و عوامل و ساختارهای برنامه درسی دانشگاهی.

فصل دوم: گستره برنامه درسی.

فصل سوم: برنامه درسی دانشگاهی در آموزش عالی.

فصل چهارم: مفاهیم ریزوم و پارادایم‌های آن.

فصل پنجم: رابطه خلاقیت و ریزوم در برنامه درسی دانشگاهی (آموزش عالی).

فصل ششم: تعاریف برنامه درسی دانشگاهی مبتنی بر ریزوم.

فصل هفتم: نظریه‌های جدید برنامه درسی هم‌سو با برنامه درسی مبتنی بر ریزوم.

فصل هشتم: یادگیری خدماتی و ریزوم.

فصل نهم: به سوی مدل مولکولی برنامه‌ریزی درسی دانشگاهی در نظام آموزش عالی ایران.

فصل دهم: کار تجربی محقق حاصل از فضای ریزوم.

فصل یازدهم: تبیین معرفت‌شناسی ژیل دلوز و علامه طباطبائی و نقد چالش‌های رویکرد ریزوماتیک.

بدون شک تدوین یک برنامه درسی تربیت ریزومی که متأسفانه در کشور ما چندان مورد توجه قرار نمی‌گیرد، نیاز به فضای فعال دارد تا چپستی و چگونگی آن با دقت و ظرافت بیشتری مشخص گردد. در این کتاب در قالب مقاله‌ها سعی شده است به تمام نکات یادگیری ریزومی در آموزش عالی پرداخته شود. و آموزش ریزومی، از بعد اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، تربیتی، مورد کندوکاو قرار گیرد و همچنین دیدگاه‌های متخصصان برنامه‌ریزی در این زمینه مورد بررسی قرار گرفت.

بیگدلی - قنبرپور